

Slovenski dom

Ste. 145

V Ljubljani, sredi 30. junija 1937

Leto II.

Vladika Jeglič govori slovenskemu narodu

Celijske svečanosti slovenskih mož in fantov

Celje, 30. junija. Na večeršnjem veličastnem zborovanju ob slovesnostih slovenskih fantov in mož je govoril tudi sivolasi vladika nadškof Jeglič takole:

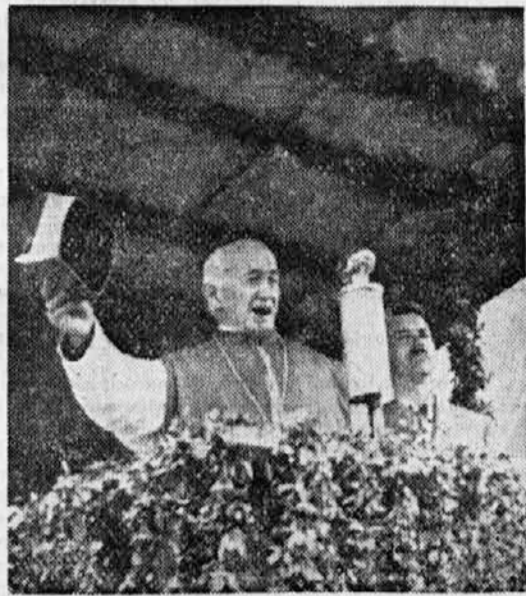
Danes je za Celje velik dan, saj je tu zbrana tako velika množica pogumnih mož in fantov.

Živimo v velikih časih! Naš čas je velik, ker dela veliko hudobijo. Kako strašno se je hudobija razpasla na vseh straneh. Države same jo podpirajo, saj že po šolah uče otroke, da je treba odstraniti vse, kar spominja na Boga. Res, hudobija našega časa je velika.

Velik je naš čas, ker dela mučenike. Povsod zahteva od mnogih, da dajo v najhujšem trpljenju življenje za našo vero. Koliko so jih že usmrtili ob najstrašnejših mučenjih, prav kakor v prvih dobah krščanstva.

Velik pa je tudi naš čas po velikih možeh. Imamo papeže, ki so nam v teh dobah dali zanesljive smernice, po katerih so more naše ljudstvo ubraniti pred nastopajočo hudobijo. Zato bomo te smernice, možje in fantje, proučevali in učili ljudstvo, kako se je treba po njih ravnati.

Morda bomo imeli še hujše čase. Hudobija bo še rasla, to vidimo od leta do leta. Tudi pri nas na Slovenskem je že začela s svojim groznim delom. Upam pa, da vas, možje in fantje, ta hudobija ne bo niti zapeljala niti uplašila, ampak da se boste z vso krepostjo uprli, njenemu prodiranju.

(Foto I. Kvas, Celje)

Slovenski vladika Jeglič govori

Če danes molijo za sv. Cerkev, da bi jo Bog obvaroval pred preganjalci, te molitve ne morejo biti zastoj.

Satan ima že svojo fronto, pa ima tudi Kristus svojo fronto. Toliko pogumne mladine, toliko mož iz vseh vrst, ki ste tu zbrani, to je Kristusova fronta. V kako obilnem številu je ta množica danes zjutraj pristopala k svetemu obhajilu. Ze na evharističnem kongresu so bili ponovno postavljene temelji, na katerih moremo zrasti v močno armado, ki se bo uspešno uprla hudobnim silam. Bog sicer dolgo pusti, zato da nas do dna preizkusi, ali smo Njegovi ali ne.

Mi smo se Njemu pridružili in bodo pri Njem vedno ostali in vedno molili, naj sv. Mihael pahne v peklenko brezno satanove sile. Držimo krstno obljubo. Mi smo otroci božji, verujemo, da se je Kristus za nas ulevočil.

Zvesti bomo ostali Katoliški cerkvi, zaradi njenega večnega ustanovitelja, zaradi njenih nauk, ki nas edini morejo obvarovati pogube. Hujše čase moramo od slovenskega naroda odpaniti, kolikor mogoče daleč proč, zato se moramo boriti že sedaj. Bog Stvarnik, Bog Odrešenik in Sveta Cerkev, to so stebri našega delovanja in neusahljivi viri naših moči. Zvesti bomo ostali, pa naj pride nad nas karkoli. Po robu se moramo postaviti predhodnim silam, da se homo izognili njihovim strahotam. Tako bomo veliki dotakali velike čase. Zato pa zahtevamo: »Povsod Boga!«

Vesti 30. junija

Za spomenik našemu pokojnemu kralju Aleksandru in francoskemu zun. ministru Barthouju v Marseilleu je bilo vložnih sedem načrtov. Razsodišče je tri izmed teh določilo za ožjo izbiro, končna odločitev pa bo padla oktobra.

Nemški vojni minister, maršal Blomberg, je med svojim obiskom v Budimpešti obiskal tudi madžarskega vojnekega ministra Roederja in se z njim nad dve uri razgovarjal. O vsebini razgovorov ne poročajo ničesar.

Mednarodna zveza zvez za Zvezo narodov je imela letno zborovanje v Bratislavi. Udeleženci te čudne organizacije so se razgovarjali o sklepanju zvez za splošni mir, ki naj jih začne organizirati ta zveza zvez v zvezi z mednarodnimi mladinskimi organizacijami.

Ugledne švedske osebnosti so poslane švedski vladi spomenico, v kateri jo pozivajo, naj umakne svoje zastopnike iz odbora za nevmešavanje, da bo tako lažje zastopala do Španije politiko, ki najbolje ustreza njeni koristi.

Največje francoske orožarne Schneider - Creuzot so večerj podpržavili po zakonu, ki ga je v ta namen izdala že Blumova vlada.

Pristaniško delavstvo je začelo stavkati večerj v veliki angleški luki Hull.

Spopadi med japonskimi in sovjetskimi obmejnim oddelki povzročajo japonski vladi vedno večjo skrb, tako se glasi protestna spomenica, ki jo je japonski poslanik v Moskvi izročil Sovjetom, ker so boljševiški obmejni oddelki zasedli dva amurska otoka, ki sta važna za japonske ribiče.

Državno banko za zunanjo trgovino je sklenila osnovati mehikanska vlada. Začetni kapital te banke bo 20 milijonov pesosov.

Predsednik turške republike, Kemal Atatürk, je prišel na poletni odih v Carigrad in se s svojim spremstvom nastanil v eni izmed bivših sultanekih palač.

Francosko atlantsko brodogradništvo je večerj zjutraj odplulo iz Bresta na velike manevre, ki bodo blizu marokanske obale.

Spor med poljsko vlado in krakovskim nadškofom se je malo polegel, ker so zadnji napadi poljskega tiska kardinalu škodili tako, da se je njegovo zdravje zelo poslabšalo.

Hitler je večerj sprejel kanadskega ministrskega predsednika Mackenzie Kinga in se z njim dalje časa razgovarjal.

Društvo prijateljev bivše nemške dinastije je razpustila nemška državna policija, češ, da ogroža red in mir v Nemčiji in deluje proti sedanjemu režimu.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je te dni nadzoroval več letališč v severni Italiji. Letalo, s katerim se je vozil, je vodil, kakor po navadi, sam.

Stavka v sladkornih nasadih na otoku Trinidadu se širi kljub oboroženemu posredovanju angleških oblasti.

Anglija bo dala Kitajski posojilo 10 milijonov šterlingov. Sporazum za posojilo se pred nekaj dnevi podpisali. Kitajska bo za posojilo jamčila s svojimi carinskimi dohodki.

Pogajanja za nakup madžarskega žita se bodo pričela ta teden med Italijo in Madžarsko v Budimpešti.

V Moskvi so zadnje dni prijeli med drugimi ljudskega komisarja za gospodarstvo, Rudzutalija, ter več višjih uradnikov iz državnih gospodarskih podjetij. Poročajo tudi, da so zaprli znanega sovjetskega letalca Levandovskega. Prijeli so tudi upravnika petrolejskega skladišča v Moskvi, Bronsteina, ki je nekak Leva Trockega.

Pri tekmah za svetovno prvenstvo v tipkanju je zmagal italijanski stroje pisec Alberto Angora.

Slovesna zadušnica za pokojne erbske ujetnike, ki so med svetovno vojno umrli v Bolgariji, je bila v Sofiji na Vidovdan.

V neodvisnost Avstrije veruje bivši francoski ministrski predsednik Paul Boncour. Vsaj tako je izjavil pred dvema dnevi na Dunaju ter pristavil, da verjame tudi, da se bodo odnosi med Avstrijo in Češkoslovaško izboljšali.

Kongres nemških bivših bojnikov se je začel v Kasselu. Udeležil se ga je v imenu angleških bojnikov adjutant vojvoda Connaughtskega.

Nastop nove francoske vlade - v zagati

Pariz, 30. junija. o. Včeraj se je nova francoska vlada Ljudske fronte predstavila poslanski zbornici. Pri tem je predsednik Chautemps prebral posebno izjavo, v kateri vlada zatrjuje, da bo vse svoje moči posvetila delu za mir in socialnemu napredku. Njeno zunanjo politiko bo navdihovala želja po miru z vsemi državami. Vlada si bo prizadevala, da razširi mednarodno sodelovanje, ne da bi komu grozila. Ukrenila bo vse potrebno, da do skrajnosti organizira francosko obrambo. V notranji politiki bo vlada skušala vzpostaviti gospodarski in socialni red z novimi zakoni ter zagotovila delovnim slojem tem večje blagostanje, neodvisnost in čast. Za trajen socialni mir v Franciji je potrebna preureditev vse socialne zakonodaje, seveda v kolikor pri tem ne bi trpele gospodarske koristi naroda. Za to svoje delo pa bo vlada potrebovala posebnih pooblastil od narodnega predstavništva, da prepreči brezvestne spekulacije, da reši zlate rezerve državne banke, da uravnoteži državni proračun in da uredi nadzorstvo nad cenami.

Novi finančni minister Bonnet je takoj zatem predlagal zakon o posebnih pooblastilih, ki naj vladi dovolijo, da izda vse potrebne ukrepe proti napadom na državni kredit in proti špekulaciji. Vse zasilne uredbe bo morala vlada v treh mesecih predložiti obema zbornicama v odobritev.

Po izjavi je poslanska zbornica s 382 proti 142 glasovom izglasovala vladi prvo zaupnico. Glede zakona o pooblastilih pa se morajo posamezne skupine v zbornici še posvetovati, tako da bo poslanska zbornica glasovala o njem šele danes opoldne.

V senatu bi bil moral vladno izjavo prebrati bivši predsednik Blum, ki je v nedeljo silovito napadel senat na zborovanju socialistične stranke. Predsednik senata je hotel v začetku seje protestirati proti Blumovim napadom in grožnjam, ki so bil izraz Blumove osebne mržnje proti senatu, ki je vrgel njegovo vlado. Blum se je temu upiral, nakar mu senat ni dovolil, da bi prebral vladno izjavo in je moral oditi. To delo je namesto njega izvršil minister Sarraut.

Gospodarski položaj v Franciji se kljub nastopu nove vlade ni nič izboljšal, marveč prej nasprotno. Začele so se spekulacije in pritisk na

francoski frank, da ga je nova vlada mogla obdržati le z umelnim posredovanjem na dosedanji višini. Splošno mislijo, da bo nujno potrebno frank spet razvrednotiti za kakih enajst odstotkov, kar bo povzročilo nov porast cen, s čemer bodo prizadeti francoski delovni stoji, ki jih tudi nova vlada Ljudske fronte ne bo osrečila z drugim kakor z draginjo.

Obračun o gospodarjenju francoske ljudske fronte

Pariz, 30. junija. AA. Havas. V svojem poročilu pred finančnim odborom parlamenta je finančni minister Bonnet rekel, da mora odkrito govoriti o finančnem položaju, da bi tako opravičil izredna vladna pooblastila, ki jih vlada zahteva do 31. avgusta. Vlada hoče v tem času izdati uspešne sklepe. Finančni minister je podal naslednje podatke:

Primanjkljaj rednega proračuna znaša 6-10 milijard frankov, primanjkljaj izrednega proračuna pa 8 in pol milijard. Poleg tega pa mora finančni minister do konca leta izpolniti velike obveze. V juliju mora izplačati 7,8 milijard Auriolovih bonov, v oktobru mora izplačati 4 in pol milijarde obveznic posojila, decembra pa 4,4 milijarde angleškega posojila. V mescu juniju je država zapustilo 5,2 milijarde zlata, in sicer od 1. do 22. junija. Od 23. junija pa do večerj pa je odšlo iz Francije 2 in pol milijarde zlata. Razmerje franka do funta je bilo večerj 7 frankov za en funt. Ta znak vznemirjenja je nastal zaradi tega, ker je bil fond za izenačenje tečajev izrpan in ni imel več dotoka deviz. V državni blagajni ni več kot 20 milijonov frankov in zato je moral zahtevati 400 milijonov frankov predujma, da je lahko kril dnevne izdatke.

Finančni minister Bonnet predlaga zato sledeče najnujnejše odredbe: predujem Narodne banke državi naj se poveča za 10 milijard frankov in spremene naj se dosedanje takse in davki in ukine naj se dosedanji odstotek zlatega kritja. Naj-

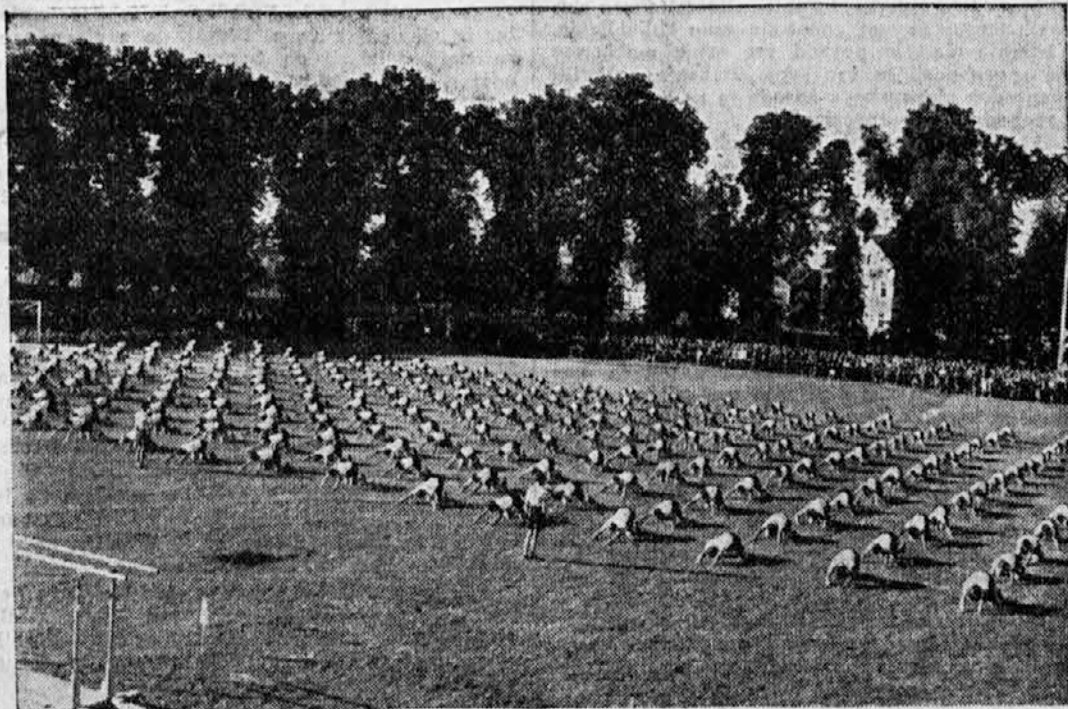
Da je gospodarski položaj nezanesljiv in da niti nova vlada ne uživa zaupanja denarnih krogov, kaže najbolje sklep, da bo pariška borza ostala zaprta ves čas zasedanja poslanske zbornice in senata, kar bo tudi rodilo neugodne posledice na znotraj in na zunan. Ni gotovo niti, ali bodo zahteve po izrednih pooblastilih, ki so dejansko prav take, kakor so bile zahteve prejšnje vlade, v senatu sprejete ali ne. Potemtakem ni sedanjih vladi namenjeno prav dolgo življenje.

niža meja je namreč izvajala prevelik pritisk na francosko devizo. Nekdo je nato vprašal, če bo to spremenilo trojni sporazum med Anglijo, USA in Francijo. Bonnet je odgovoril, da moramo v tem oziru počakati na izjavo Chamberlaina in Morgenthaua. Finančni minister je še dodal, da odklanja vsako obremenitev proračuna, prav tako pa bo pobijal vse fiskealne zlorabe. Vlada hoče izvesti svoj načrt za ozdravljenje financ in menjati direktne davke in tudi vse druge takse. Prav tako bodo poostrižili odredbe, ki naj preprečijo fiskealne goljufije. Sicer pa je vlada proti vsaki prisilni konverziji rent. Vlada upa, da bo prejela pooblastila, da bi lahko dejansko popravila finančni položaj.

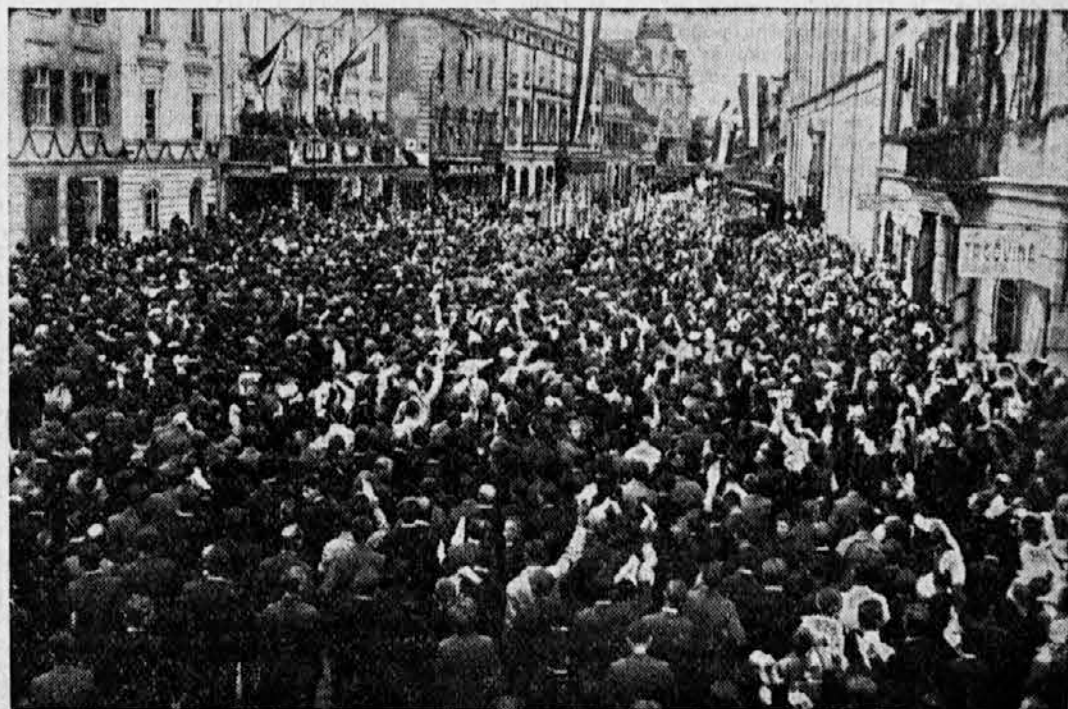
Palačo tiska so odprli na svetovni razstavi v Parizu pred dvema dnevi. V njej so zastopane vse evropske države s poučnimi prikazi o stanju svojega časopisja.

O pomiloštenju Radeka, bivšega glavnega urednika sovjetskega glasila »Izvestije«, ne vedo v Moskvi po uradnem zatrdilu ničesar. Evropsko levičarsko časopisje je zadnje dni razglašalo, da so sovjeti Radeka pomiloštili, ker je ovdal maršala Tuhačevskega in več drugih sovjetskih generalov zaradi njihovih zvez z opozicijskimi krogi.

S praznika slovenskih fantov in mož v Celju

Gimnastični nastop slovenskih fantov

Množice pozdravljajo voditelje pri slavnostnem zborovanju

Kulturni koledar

Primož Trubar

29. jun. 1586 je umrl protestant in prvi slovenski pisatelj Primož Trubar. — Rodil se je 1508 na Raščici pri Turjaku. V šolo je hodil na Reki, Salzburgu in na Dunaju. Po študijah ga je vzel tržaški škof Peter Binomo v Tret, kjer se je pripravil za duhovski poklic. Ze tu se je navzel protestantskega duha. L. 1527 je dobil župnijo v Loki pri Zidanem mostu. S temi dohodki je odšel na Dunaj, da spopolni svoje teološke študije. L. 1530 je bil posvečen za duhovnika. Zaradi spora s katoliškimi župljani v Loki je odšel za stolnega pridigarja v Ljubljano. V Ljubljani je ostal do l. 1540. Toda že leta 1542 se je zopet vrnil v Ljubljano in eicer kot stolni kanonik. Ko je postal škof Urban Tekstor, je moral oditi na župnijo v St. Jernej. Toda že leta 1548 je moral zbežati v Nürnberg. Od tu je odšel v Rotenburg, pozneje v Kempton in Kroch, kjer je bila Ungnadova tiskarna. L. 1561 se je zopet vrnil v Ljubljano. Ker pa je izdal »Cerkovno ording« je moral zopet v tujino. Le enkrat se je še do svoje smrti za kratek čas vrnil v domovino. — L. 1551 je izšla njegova prva slovenska knjiga Abecedarium. Potem se Catechismus. L. 1555 je ponovno izdal obe knjigi in še »Ta Evangelij svetiga Mateosha. V letih od 1557—77 je izdal prevod Novega Testamenta. Izdal je še za slovenske protestante razne katekizme, pesmarice, Cerkovno ording, Artikule in prevod Luthrove Postile.

Pomen Trubarja kot prvga slovenskega pisatelja je za razvoj slovenskega jezika in njegovo ohranitev neizmeren.

Erjavec Anton

30. jun. 1887 se je rodil na Brodu pod Smarno goro pesnik Erjavec Anton. Gimnazijo in bogoslovje je končal v Ljubljani. Toda komaj je nastopil kaplansko službo v Žužemberku, se ga je lotila sušica. Umril je 23. febr. 1910 na Vel. Lošinju. Svoje pesmi je priobčeval v Dom in svetu pod psevdonimi. Njegove prve pesmi so še pod močnim vplivom županičeve lirike, posebno zbirke »Čez plan«. Na njega je vplival tudi Silvin Sardenko. V seme-nišču je dobila njegova lirika močan oseben izraz. Tu je našel svoj harmoničen izraz. — Nekatero njegove pesmi so biseri naše lirike.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredi, 30. junija: Sp. sv. Pavla
Četrtek, 1. julija: Pres. kri J.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Kino Union: Novi ljudje.
Gledališče: Zaprt.

Velefilm po znamenitem romanu Clauda Farrera

Novi ljudje

v glavni vlogi HARRY BAUR

predstave danes ob 19-15 in 21-15 ur

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek, dne 1. julija izlet na Turjak in k Sv. Ahacu (spomin na turške vojske 1578 in 1593 pri Sisku). Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrta ob desetih. Odhod iz Ljubljane s Kongresnega trga ob dveh popoldne. Avtobus 20 din.

Za pobiranje tihotapstva

Belgrad, 29. junija. AA. Uprava monopolov objavlja: V svoji nedavni izjavi za tisk je finančni minister napovedal, da bo v najkrajšem času izdana uredba o nagradah za pobiranje tihotapstva monopolnega blaga. Ta uredba je bila izdana ter objavljena v »Službenih novinah« od 14. junija. V veljavo je stopila 29. junija. V skladu s to uredbjo je sedaj stalna uprava državnih monopolov izdala odlok, s katerim se je soglasil tudi finančni minister, o velikosti nagrad.

Določene so naslednje nagrade: ovaditeljem in osebam, ki tihotapijo primože za kg tobaka v listju, 12 Din, križanega 15 Din, za 1 cigaro 0,30 Din, za 1 cigareto 0,15 Din, za 1 gr mjuhalnega tobaka 20 Din, za 1 gr zunanje ekstrakta 5 Din, za pravo za rezanje tobaka 30 Din, za 1 površino nedovoljeno zasajenega tobačnega nasada 20 Din, za sto strokov 20 Din, za 1 knjižico cigaretnega papirja 0,25 Din, za sto tulcev 2 Din, za 1 kg cigaretnega papirja v listih 50 Din, za sklatljivo vžigalico 0,20 Din, za vžigalnik iz navadne kovine 10 Din, iz srebra ali posebren 20 Din, iz zlata ali pozlaččen 30 Din, za kremenov kamen za vžigalnice 0,50, za kg silo 1 Din, za kg petroleja 2 Din.

Te nagrade bodo izplačevale starešine pristojnih oddelkov finančne kontrole, čim bodo prejeli zaplenjeni tobak ali kake druge tihotapske predmete ter ugotovili njihovo točnost, neto težo, in določili število uničenih tobačnih stebel. Za večja in važnejša tihotapstva je uprava državnih monopolov pooblaščen, da daje večje nagrade.

Od celotne nagrade ovaditeljem pripade polovica na enake dele, onim, ki so tihotapce prijeli, pa druga polovica v enakih delih. Imena ovaditeljev se bodo varovala v tajnosti. Pomagači, ki ovadi druge krivce, preden je bila krivda odkrita, ima pravico do te nagrade. Pravico do te nagrade imajo vsi državljani pa tudi vsi državni in samoupravni uslužbenci. Ovaditeljem in osebam, ki zaplenijo umetne vžigalnice in vžigalnice s kremenastim kamnom, pripada poleg nagrade po te juredbi tudi nagrada Jugoslovanske družbe za vžigalnice.

Zelo važno je, da so to osebne nagrade, ki se bodo takoj izplačevale in da nimajo zveze ter ne izključujejo pravice do zakonite nagrade, ki jo imajo ovaditelji ter pomagači dobiti iz plačane kazni za veak monopolski prestopki poleg te osebne nagrade.

Dobili smo naslednji popravek: Privilegovana agrarna banka a. d. filijala v Ljubljani, Sekretarijat. — Sklicujoč se na zakon o tisku prosimo, da objavite sledeči popravek: Ni res, da se na vhodnih vratih nebotičnika, v katerem ima svoje poslovne prostore podružnica Privilegirane agrarne banke, zman isče napis v slovensčini, pač pa je res, da ima podružnica Privilegirane agrarne banke pri vходу na levi strani napis v slovensčini, na desni strani vhada pa napis v cirilici. Napisa sta bila postavljena istega dne, eta nameščeni v isti višini in izvedena v isti velikosti, iz istega materiala in z enako velikimi črkami. — Podpisi nečiljivi.

Okrevališča železničarjev pod Martuljkom

Mladinski dom Nabavljalne zadrige.

Ljubljana, 30. junija.

Jutri bodo v okvirju zadržnega kongresa, ki se zadnje dni vrši v Ljubljani, pod Martuljkom odprli dva nova zadržna domova, ki sta oba namenjena razvedrilu, odhodu, predvsem pa telesni in duhovni okrepitvi uslužbenec državnih železnice ter njihovim otrokom. S tema domova stopa delavnost in zadržna podjetnost naših železničarjev v novo smer, ko se je doslej udejstvovala največ z dobavo blaga in kredita svojim članom.

Odveč je poudarjati pomen obeh zadržnih domov. Zlasti služba naših železničarjev je tako naporna, da bo vsakomur idiličen počitek pod sanjavimi gozdovi Martuljkove skupine nadvse prijeten in koristen. Domova ne pomenjata razkošja, marveč sta izraz žive potrebe po zdravju in okreptilu vseh onih, ki v naporni službi potrebujejo odhoda in zlasti duhovne okrepitve. Zato s posebnim veseljem in zadoščanjem pozdravljamo zdravo idejo, ki je vodstvo Nabavljalne zadrige uslužbenec državnih železnice napotila k zgraditvi svojega Mladinskega doma. Skrb za slabotni naraščaj naših železničarjev je bilo glavno vodilo, ko se je zadržna po dolgotrajnem proučevanju lotila smotrnega dela zgradbe Mladinskega doma. Iz te skrbi se je porodila misel glede prostora za dom, iz te skrbi so bila žrtvovana ogromna denarna sredstva, iz te skrbi se je celotna stavba tudi določeno urejevala, iz te skrbi se je porodila tudi misel prostorne okolice okrog doma, ki naj bo otrokom en sam širok prostor in vrt sredi božje narave.

Mladinski dom leži skupaj s Počitniškim domom Zveze nabavljajnih zadrž državnih uslužbenec sredi obsežne gozdne parcele, ki skupaj meri nad 70.000 kvadratnih metrov. Do obeh domov je zgrajena iz Gozda, kjer je železniško postajališče, široka nova cesta, za oba domova pa je iz bližnjih studencev napeljan tudi poseben vodovod. V bližini domov je po načrtih ing. Bloudeka zgrajen tudi prostoren sportni bazen, ki bo obiskovalcem obeh domov služil v poletni vročini za okreptilne kopeli. Mladinski dom Nabavljajnih zadrž železničarjev ima 5 prostornih, zračnih spalnic, za večjo potrebo pa je poskrbljeno tudi za skupna ležišča. Z obeh strani je dom obdan s široko sončno teraso, eno odprto, drugo pokrito. V tem domu bo prostora za 100 do 150 otrok.

Počitniški dom je nasprotno last Zveze nabavljajnih zadrž državnih uslužbenec ter je namenjen zgolj odhodu starejših članov. Počitniški dom je dostojno urejen ter ima povsem značaj moderne hotelske opreme. Dom ima seveda centralno kurjavo, v vseh sobah toplo in mrzlo vodo, moderne kopalnice, prostorno jedilnico, svoj telefon itd. Zraven doma je zgrajena prostorna lopa za ležanje in solnčenje, po potrebi tudi za ples, v kratkem pa bo razen tega zgrajena tudi posebna garaža za avtomobile. V Domu bo prostora za kakih 100 gostov.

Brlogi za človeška bivališča

Ljubljana, 30. junija.

Sodne stanovanjske odgovedi podajajo opazovalcu prav zanimivo gmetno socialno sliko ljubljanskega meščanstva in prebivalstva. Malega človeka tarejo še vedno hude stiske, tako da ne zmore niti nizkih najemnin redno plačevati. Do 95%, včasih celo do 98% vseh mesečnih odgovedi navaja kot glavni odgovedni razlog: neredno plačana najemnina, ali že 3 mesece ni najemnina plačana. Naveden je bil celo primer, ko najemnik ni plačal kar 7 mesecev najemnine. Pa tudi v okolici vlada velika revščina. Poprej so bili prav redki slučajji, da so okoliški gospodarji strankam sodno odpovedovali drugače cenena stanovanja, ki pa so bila v zdravstvenohigienskem pogledu pravi brlogi. Pa tudi v mestu se kljub higieni najdejo še stanovanja, ki niso podobna človeškemu bivališču, marveč onim brlogom v predpotočnih časih. Neki gospodar je bil prisiljen izprazniti tak človeški brlog in je v svoji odgovedi kratko, lapidarno navedel:

»Mestni magistat zahteva izpraznitev, ker prostor ne odgovarja človeškemu bivališču.«

Prav je, da mestni magistat po svojih odgovornih funkcijah nadzira higieno po stanovanjih in izvaja kontrolo nad slabimi stanovanji, za katera zahtevajo brezvestni gospodarji od delovnega človeka pretirane najemnine. Primerilo se je celo, da je bil neki brezposelni delavec primoran s svojo družino stanovati pod streho na odprtem prostoru. Gospodar pa je sedaj zahteval od sodišča, da naloži tej družini izpraznitev prostora v 8 dneh. Odpoved navaja: »Ker se je stranka veselila v odprto podstrešje brez moje vednosti in ne plača nikake najemnine že 3 mesece.«

Drugi gospodarji so navajali za razlog prav lepe zanimivosti, tako nekdo: »Zaradi pohujšanja moje 8-letne hčerke.« Drugi: »Ker ne dovoljujem o sebi govoriti neresničnim stvari in ne trpm obrekovanja.« Tretji: »Zanemarjanje stanovanjske snage. Pismo sem stranki odpovedal, pa se noče izseliti.« So mnogi najemniki prav zlobni in hudobni. Nikakor nečjejo zeti na znanje privatne odgovedi, marveč nagajajo, da gospodarju povzročajo sodne stroške za odpoved. — Stalni nemir. Stranka se ne drži hišnega reda in je nečista. Nekaj slučajev je, ko je gospodar odpovedal strankam

Od tu in tam

V Zagrebu se je v nedeljo in ponedeljek mudil prvak demokratske stranke dr. Ikončić ter se razgovarjal z dr. Mačkom, inž. Košutičem ter Veselavom Vilderjem. Včeraj se je pa že povrnil v Belgrad in se takoj javil pri Ljubij Davidoviču, da mu poroča o rezultatih svojih razgovorov. Ko so ga pa časnikarji vprašali, kaj je v Zagrebu delal, jim je odgovoril, da je prišel zbirati podatke in gradivo za — razpravo o razvoju političnih strank v naši državi.

Danes dopoldne se sestane na zasedanje Narodna skupščina. Poslanci so se večinoma zbrali že včeraj ter so vsi v svojih klubih razpravljali o točkah dnevnega reda zasedanja.

Reorganizacijo Privilegirane izvozne družbe zahteva Glavna zadržna zveza. Izmenjali naj bi se vsi vodilni ljudje in tudi način, kako družba vrši svoje posredniške posle. Glavna zadržna zveza utemeljuje svojo zahtevo s tem, da je družba pri posredovanju žitnih kupcij največ koristila svojim posredovalcem in proizvajalcem na veliko, dočim je male proizvajalce pustila v nemar. Ti so ostali netočno poučeni ter so zato prodajali žito mnogo ceneje, kakor bi ga lahko.

Rojstni dan svojega voditelja dr. Mačka bodo Hrvatje praznovali v kratkem. Za to priliko so že izvolili poseben odbor, ki bo sestavil program vseh svečanosti, ki jih ne bo malo. Na predvečer bo na nogometnem igrišču Concordije velik ognjemet, naslednji dan pa bo dolga vrsta akademij in drugih slovesnosti. K pripravam so pritegnili vsa hrvatska društva.

Okrog Zadra je zelo razvito tihotapstvo sladkorja in kave, ker se da oboje dobiti mnogo ceneje v Zadru, ki je prosta luka. Finančna kontrola ima s tihotapci veliko posla, vendar pa ne more tihotapljenju narediti konca. Nedavno so financarji imeli uspeh. Zaplenili so ogromno cigaretnih papirčkov, 50 velikih vreč kave in nekaj velikih posod spirita. Vse, kar so zaplenili, je vredno okrog 200 jurjev, kazen je pa desetkrat tolikšna.

Lovci niso zadovoljni z zakonom o lovu, pa zahtevajo, da se spremeni. Ko so v nedeljo zborovali bosanski lovci, so prišli vsi do soglasnega zaključka, da jim sedanji zakupni sistem prinaša samo škodo. Na zborovanju je bil navzoč tudi zastopnik bolgarskega lovstva družstva v Sofiji.

Več inozemskih družb se tuli za to, da bi dobile dovoljenje za zgraditev igralnic v nekaterih mestih v Dalmaciji. Pred kratkim smo poročali, da se je v Splitu oglašila s takim predlogom neka nemška družba, sedaj so prišli še Francozi. To je Societe International Anonime, ki ima veliko igralnico že v Varni na Bolgarskem. Splitski občini je ta družba ponudila delež pri dobičku, ki bi ne bil ravno majhen. Naše oblasti se ne navdušujejo preveč za igralnice ter bo moral v primeru uresničitve načrta lastnik strogo paziti, da domačini ne bodo smeli v igralnico. Le tujci, ki se bodo izkazali s svojimi potnimi listi, bodo lahko kockali. V poštev bi razen Splita prišla še Crikvenica in Dubrovnik. Dokler bi v Splitu ne bila zgrajena posebna zgradba za igralnico, bi jo za silo odprli v hotelu, ki ga pravkar zidajo.

Kukavice se že selijo na jug s svojimi mladitci. Pri Ivanovu so jih nedavno opazili kar dvajset skupaj, ko so se spustile zaradi počitka. Takoj nato pa so vse spet odletele.

V Djkovcu se je včeraj zbralo nad 10.000 vernikov za priliko, ko so spet popolnoma dogradili katedralo, ki je, kakor znano, pred štirimi leti pogorela. Slavnosti je bila prirejena velika bakljada, v kateri je bilo okrog 5000 ljudi.

Senzacije svoje vrste so imeli v nedeljo v Dubrovniku. Blizu kavarn ob morju se je sprehajal 18 let star fant Soletič Jozo. Nenadno je zagledal na dnu tik ob obali morskega psa. Fant se ni dolgo pomišljal, skočil je v morje, zgrabil morskoga psa za rep in mu zadržl v glavo nož. Zival se je močno upirala, nakar je Soletiču priskočil na pomoč še neki fant. Ukrotila sta psa in ga potegnili na suho. Bil je dolg 180 cm. Junaški fant bo dobil precejšnjo nagrado. Ubitemu psu so morali porezati plavuti in jih v dokaz poslati direktaciji pomorskega promet v Splitu zaradi izplačila nagrade.

Dva razbojnika so kaznovali kar sami kmetje v Bukvicah pri Virovitiču. Kmet Franjo Skarič se je skozi vinograde pozno popoldne vračal domov. Spotoma sta se mu pridružila dva neznanca in se z njim nekaj časa pogovarjala. Zanimala sta se za premoženjske razmere v vasi, nazadnje je pa eden zaprl Skariču pol, naperil nanj samokres ter zahteval denar. Skarič je začel vpiti na pomoč, nakar je začel razbojnik pritiskati na petelina samokresa. Na srečo je orožje odpovedalo. Klicanje so slišali bližnji kmetje, ki so delali na polju. Stekli so Skariču na pomoč in začeli preganjati oba razbojnika. Zvezanega so ga odpeljali v vas in zaprli. Tudi drugega je druga skupina kmetov uvela. Ker jim je grozil z revolverjem, so planili nanj z motikami in kosami ter ga pobili na tla. Kot brez uma so tolkli po njem še naprej, da je razbojnik obležal na mestu mrtve. Razbojnik, ki je ostal pri življenju, je potem priznal, da sta s tovarišem nameravala oropati več premožnejših kmetov v vasi.

Žeparja so prijeli kmetje na sejmu v Križevcih. Na sv. Petra in Pavla je v Križevcih vsako leto velik sejem. Seveda se je med maso kmetov prerivala tudi tolpa žeparjev. Tomaz Kudeliča so poznali kot spretnega žeparja, vendar ga je to pot sreča zapustila. Za žrtve si je izbral kmeta Gjuro Golubiča. Ko mu je potegnil denarnico iz žepa, je kmet to čutil in ga zgrabil. Poklical je še druge ljudi, ki so neusmiljeno mlatili po tatu s palicami in ga brcali. Prav gotovo bi ga ubili, če ne bi pravčasno priskočili na pomoč policaji in nezavestnega žeparja iztrgali iz rok razjarene množice.

Že dva meseca straši v hiši kmeta Tvrdnika v Drinoveh pri Brčkem. Gospodar je pred dvema mesecema umrl, nakar je začelo strašiti. Domači so sredi noči začeli trkanje po oknih, potem je pa strašno odprlo glavna vrata, čeprav so bila zaklenjena. To se je ponavljalo vsako noč. Poklicali so kmete, da so šli stražiti hišo. Toda strah se je pojavil kljub temu. Tudi tiste noči, ko so bajto stražili orožniki, ni bilo nič boljše. Domači živijo v silnem strahu.

Naročajte in širite Slovenški dom!

V obeh stavbah, ki istočasno izhajata iz zdravih korenin pomembnega zadržnega gibanja med našimi v resnici agilnimi železničarji in državnimi uslužbenci sploh, je zazidanih okrog 4 milijone din. Tolikšen kapital je bilo mogoče zbrati samo s pomočjo zadržne ideje, ki zavzema med uslužbenci državnih podjetij zavidljivo gibčnost in pomembnost ter kaže obenem trajen razvoj navzgor. Saj je znano, da je Zveza nabavljajnih zadrž kupila tudi že enake Počitniške domove v Vrnjački banji ter na dalmatinski obali pri Kaštelu Starem blizu Splita.

V novejši zgodovini zadržnega gibanja med Slovenci pomenja delavnost zadržarjev pri državnih železnici prodoren uspeh tisočev zvestih in zavernih zadržarjev, ki se niso bali nobenih žrtve za dosego svojih lepih ciljev. Seveda je imel zlasti Mladinski dom tudi druge dobrotnike, kakor banovino, ljubljansko mestno občino ter razne zasebnike, v glavnem pa so glavnicu zbrali zadržarji sami in njih zaslužnemu predsedniku g. Klebelu Emilu in upravnom odboru Nabavljalne zadrige obenem gre levji del zaslug za moderni Mladinski dom v Gozdu pod Martuljkoma.

Malo imamo primerov tako hitrih in pomembnih uspehov, kakor jih v borih 15. letih vidimo pri naših železničarjih, ki so se svoje zadrige oklenili z vsem srcem, ki pa za svoje člane tudi skrbi tako vsestransko, da v resnici želimo, da bi ta lepi zgled rodil med nami mnogo posnemalcev. Naši vrli zadržarji so pokazali, da je zadržna oblika najpriljavnejša in da je z njo delo za svojega bližnjega in za svoj naraščaj lahko kronana z bogatim in plodnim sadom.

Tako Mladinski kakor Počitniški dom bosta odprta jutri dni 1. julija. V idilični gorenjski kot do postajališča Gozd—Martuljek bo jutri zjutraj ob 6.42 vozil posebni vlak, ki bo zbral ob obeh domovih vse pomembne delavce za oba doma, vse številne goste, pa tudi mnoge druge zastopnike javnih oblasti in ustanov.

Počitniški dom Zveze nabavljajnih zadrž

zaradi prenovitve hiše. Neki gospodar pa je v odgovedi potožil:

»Se vedno pretepavajo, razgrajajo in kalijo hišni mir tako, da sploh stranke nimajo svetega mira, ne podnevi, ne ponoči.« Na deželi, kamor se sedaj seli delavec iz mestnega okolja, so stanovanja, obstoječa iz 2 sob, kuhinje in kleti, 50 Din mesečno. Neke odgovede je prišla celo iz slovitega Skrilja nad Igom, ko je gospodar stranki odpovedal zaradi popravila hiše.

Mali senat pri Sv. Roku

Ljubljana, 30. junija.

Tam na draveljskem polju, ob glavni državni cesti, ne daleč od remize, stoji kapelica, posvečena sv. Roku. Pobožni ljudje so jo postavili v spomin na strašno kugo, ki je približno pred 100 leti divjala po okolici. Danes se je tam sestala posebna sodna komisija. Ob 9 dopoldne so tja prišli sodniki malega kazenskega senata s predsednikom s. o. s. g. Rajkom Lederhasom na čelu, dalje dr. tožilec dr. Julij Fellner, obtoženec dr. I. O. iz Most in njegov branilec, Komisija je tam skušala točno ugotoviti dejanski stan, kako se je poleti predlanskim primerila avtomobilska nesreča, katere žrtve je postal magistratni uradnik Kukman. Sedaj je dr. O. obtožen prestopka po § 205-II. k. z., da je iz malomarnosti zaradi nepredvide vožnje povzročil Kukmanovo smrt. Obtoženec je poleg tega obtožen še dveh drugih deliktov, za katera je pristojen mali senat. Razprava se bo popoldne nadaljevala na sodišču.

Prestopke po § 205-II. k. z. sodi običajno kazenski sodnik-poudinec okrožnega sodišča. Zadevo dr. O. je lani že enkrat obravnaval sodnik-poudinec g. Lederhas, ki je takrat imel ta referat, sedaj pa je zadeva prišla pred mali senat, ker je bila združena še z drugima dvema deliktoma, za kar je pristojen mali senat.

Turške oblasti so zadržale v Carigradu španski parnik »Magelhanese«, ker je preiskava ugotovila, da je njegov kapitan zakrivil, da se je parnik zaletel v italijansko ladjo »Capo Pino«, ki se je potopila.

Črni vrag - lovec pobeglih kaznjencev

Na otoku Saint Joseph pri francoski Guayani, ki ga imenujejo »hudičev otok«, kamor pošilja Francija svoje največje zločince na dolgoletno, oziroma dosmrtno robstvo, je med številnimi kaznjenci videti neko silno zanimivo osebnost. To je črni kaznjec, ki ni zanimiv samo zaradi svoje ogromne postave in biznisne moči, ampak tudi zaradi svojega prejšnjega življenja in vzrokov, ki so ga priklenili v vrste najbednejših človeških bitij.

Wilson — tako je ime našemu orjaku — ali »črni hudič«, kakor ga je nazivalo pet tisoč guajanskih Indijancev in ljudi vseh mogočih narodnosti, ki izpirajo zlato iz guajanskih rek ali trebijo pragozdove, si prilasčajo rodovitno zemljo in jo obdelujejo, črnc Wilson torej je tudi nekaj pridno obdeloval zemljo. Toda se je znal postaviti v tak kraj, kjer bi kaznilniški ubežniki brez-pogojno morali iti svobodni nasproti. Kdor je ubežnika ujel in ga vrnil oblastem, je dobil določeno nagrado. Zato so bili nesrečnim ubežnikom ljudje mnogo bolj nevarni, kot neštevilne druge strahote pragozdov s svojimi nevidnimi, zavratnimi silami.

Wilson si je postavil kočico ob reki. Imel je že dobršen kos zemlje v svoji posesti. Žena mu je pridno delala, sam pa je začel loviti ubežnike. Zelo redko kateri od njih mu je ušel. Toda izročal jih ni oblastem, ampak jih je pod pretrežno puške privedel v svojo kočico, jih dobro pogostil, pustil naspiti in odpočiti se, nato pa vpregel v svoje delo na obsežni kmetiji. Imel je stalno kakih 14 takih sužnjev, katere sta čuvala dva naj-surovejša, tudi ubežnika iz kaznilnice. V začetku je sicer vsakemu obljubil plačo, če pa ga je kdo nanjo spomnil, jo je »predrežnež« posteno skupil: ali ga je kratkoma spravil s sveta ali pa grdo pretepel. Tako so reveži prišli z dežja pod kap. Nihče se ga ni upal več ne ogovoriti ne pogledati. Kdor je mogel, je ušel, ali pa vdano prenašal svojo usodo, zlasti še, ker so bili ubežniki po večini črnci, ki so dobro znani radi svoje praznovernosti. O Wilsonu so bili vsi prepričani, tudi ostali prebivalci razsežnih pragozdov, da je čarovnik, če že ne hudič sam. Zato so ga tudi nazivali »črni hudič«, mu pripisovali nadčloveško moč in oblast ter se celo bali o njem govoriti, kar mu je seveda samo koristilo, ker je tako lahko nemoteno počel, kar je hotel. Nagrabil si je ogromno bogastvo, nakupil posestva na otoku Martiniqueu, severno od Guayane, in v kratkem nameraval »stopiti v pokoj«. V zadnjem hipu pa ga je zakon zagrabil za vrat.

Povsod v okolici se je namreč zvedelo, kako je dal zakopati živega nekega svojega najnovejšega sužnja-ubežnika, ker je ta objel njegovo že-

no. Nesrečnik je prosil milosti, naj ga vsaj prej ubije. Toda zaman! Dal ga je zakopati tako, da mu je samo glava gledala iz zemlje. Šele čez dalj časa je ukazal nekemu, da revežu prestrelj glavo. Ustrelil je tudi svojo ženo, nekemu drugemu sužnju pa je obesil kamen na vrat in ga vrgel v vodo, da je utonil.

Tedaj je pa skozi tiste kraje slučajno prodiral večji oddelek orožnikov. Zvedeli so o grozodejstvih orjaka Wilsona, ga z zvijačo ujeli, ker

Pred 40 leti se je namenil z balonom na severni tečaj polarni raziskovalec Andree. Celih 33 let ni bilo nikakega sledu za njim. Leta 1930 pa je neka norveška polarna odprava našla mesto, kjer je padel balon in kjer je našel smrt Andree z vsemi svojimi tovariši.

Rusija v sovjetskih očeh

I) Stalinovemu »čiščenju« ruske armade je menda dala povod sovjetska »Pravda«, ki je dne 21. maja t. l. v daljšem članku obravnavala stanje sovjetskega vojaštva in trdila, da je visoko častništvo rdeče vojske nesposobno in da bi jih bilo treba zamenjati. Stalin in Vorosilov sta torej sprejela povabilo kritike svojih časopisov (če se nista po časopisih sama povabila!), da očistita armado ljudi, ki bi s svojim »izdajalstvom« uničevali vso njeno silo in moč v slučaju kakšnega mednarodnega spopada. Tako pridemo do tega, da tudi sovjetska, kakor nekaj francoska revolucija, požira svoje lastne ljudi.

(I) »V sodniško pisarno šeznanodorskega okraja v Moskvi je neprejšano hodilo neka starejša gospa, da bi polzvedela za usodo svojega brata Kopleva, ki je bil obsojen na poldrugo leto ječe, da ga je pozneje očiščene druge stopnje oprostil Stara gospa je zaman hodila iz pisarne v pisarno in prosila, naj ji brata spuste v svobodo. Končno ji je šef sodstva Jegerov, na katerega se je tudi obrnila, rekel, da ji bodo brata prav kmalu osvobodili.

so se ga domačini preveč bali, da bi se upali pomagati orožnikom. Tudi sužnji so vsi pobegnili. Šele čez nekaj dni so našli nekaj priči, ki so obremenjevale Wilsona. Našli so jih toliko, da so veleposestnika in »vzdrževalca zasebne kaznilnice« lahko mirno odvedli med ljudi, ki so njemu pripomogli do bogastva, med kaznjence, in mu, kakor ostalim, nadeli verige.

Sedaj je nekak grobar in čuvar grobov kaznjenske kolonije. Postal je zelo pobožen. Zgradil je majhen altarček in kapelico s kipcem Matere božje, pred katerega vsak dan nosi divje cvetje še divjeje naselbine in pred katerim sklanja svojo osivelo spokorno glavo. (g)

Nesrečna podobnost

Komaj 21 letni sin bogatega tovarnarja v Philadelphia se je pred kratkim v hotelu, kjer stanuje s svojo ženo, precej resno obstrlel. Hotel si je vzeti življenje, ker je njegova žena zahtevala razporoko. Vzrok njene zahteve je zelo nenavaden. Mlada žena Jane, baletna plesalka, ima namreč sestro dvojčico Jean, s katero sta neločljivi prijateljici in tako podobni med seboj, da ju niti lastna mati ne loči. Ker hočeta še vedno stanovati skupaj vsaj v istem hotelu, se je neprestano dogajalo, da se je ubogi mož pri povratku domov motil v osehah in objemal namesto svoje žene njeno sestro. Ženo je to začelo jeziti, zapretila je možu z ločitvijo zakona, revež pa si ni vedel drugače pomagati kot da uide iz življenja. K sreči je ostal živ, svojo ženo ima še vedno zelo rad, vendar pa se mu zdi pametneje, da ji ne pride več blizu, vsaj dokler se ne bo zadošči jasno razlikovala od svoje sestre. (g)

Pokopališče kitov

Včasih so smatrali »pokopališča« velikih sesalcev, kakor slonov in kitov, za navadne izmišljotine in bajke. Danes pa je dognano, da se stari sloni, ko začutijo svoj bližnji konec življenja, res odločijo od črede, se odpravijo v kake posebno puste in težko dostopne kraje džungle ter mirno počakajo smrti. Razni raziskovalci so namreč že našli cele kupe slonovih okostij različne starosti, tako da je domneva o kaki večji nezgodi izključena.

Pred nekaj leti pa je neki norveški kitolovec po brezuspešnem lovu pristal na zahodni obali Groenlandije in opazil na morski površini velike oljnatelise. Najprej je mislil, da se je tam potopila kaka petrolejska ladja. Ker pa je morje precej plitvo, je v svoje veliko začudenje mogel odkriti na dnu stotine in stotine mrtvih kitov, ki so bili zaradi zaradi polarnega mraza in slatnosti morja še vsi čudovito dobro ohranjeni. Najdba mu je seveda prinesla ogromno bogastvo ker se kitovo olje lahko imenito proda. To se pravi, denar pobirati po tleh!

Pozneje so odkrili še več takih »pokopališč« zlasti okrog Groenlandije, pri Franc Jožetovi zemlji in v Beringovem morju. (g)

Človek z železnimi pljuči

Amerika ima zopet edinstveni rekord: najboljši bolnega človeka na svetu.

Nesrečnejši je 26 letni sin milijonarja iz Chicaga. Že 14 mesecev leži v nekakem kovinskem valju, polnem različnih cevi in cevčic, pipic in opazovalnih okene, ki ga s pomočjo elektrike ohranja pri življenju.

Pred kakima dvema letoma je mladi milijonar začel potovati po svetu. Zivel je veselo in razkošno, kakor pač more človek, ki mu denar kar sam leti skupaj. Na Kitajskem pa ga je nadomada zadel mrtvoud, ki se je v kratkem tako poslabšal, da se fant ni mogel popolnoma nič več ganiti. Sreča je bila, da ga je nesreča zadela prav na Kitajskem v Pekingu, kjer so imeli morda edino napravo na svetu, ki bi ga lahko ohranila pri življenju, namreč omenjeni valj ali umetna pljuča, ki opravljajo delo pranih mišic. Ta valj mu polni pljuča z zrakov in jih zopet prazni, tako kot se pač dihanje vrši. S pripravo pa je treba tudi znati pravilno ravnati; zato je okrog bolnika skoraj stalno 25 strokovnjakov, zdravnikov, inženjerjev, mehanikov, elektrotehnikov itd., kajti vsak zastoj naprave bi pomenil skorajšnjo smrt bolnika.

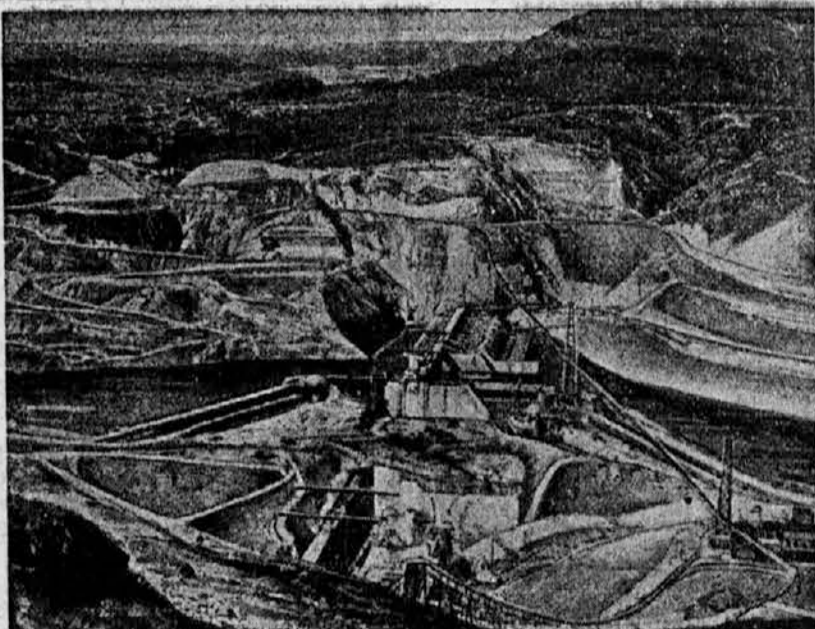
Pred kratkim so ga z velikimi težavami prepeljali iz Kitajske v njegovo rojstno mesto. Samo ta vožnja in vzdrževanje strokovnjakov je stalo približno milijon dolarjev. Čeprav bolnik ne more premakniti nobenega uda in čeprav je do vratu pogreznjen v ležek jeklen kotel, mu je pri prekladanju in prevažanju v Chicagu ves čas igral na ustnih smehljaj, morda zaradi velike senzacije, ki jo je povzročil po vsej Ameriki, ali pa zaradi velikega veselja, da je spet doma. (g)

Pijača daje moč...

V nekem višjem angleškem zavodu je navlihan dijak vthotapil v svojo sobo sodček piva. Ravnatelj, ki je za to zvedel, je poklical dijaka k sebi in ga trdo prijel. Dijak, še nekoliko okajen, se je izgovarjal, da mu je bil zdravnik svetoval vsak dan po nekaj pijače, da bi se nekoliko okreplil. »No, in kakšen uspeh pa ste že dosegli?« »Ko je prišel sodček k meni, sem ga komaj vzdignil, sedaj pa že z lahkoto nosim po sobi.« (g)

Klub »umrlih«

Neverjetno veliko število londonskih klubov je zopet za enega naraslo. Stari bojevniki so ustanovili klub, v katerega ima vstop samo tisti, ki je ali uradno »mrtev«, ali čigar smrt so objavili časopisi. Po vojski so namreč mnogo pogrešanih ali izgubljenih v uradnih opisih objavili za mrtve, pa so pozneje »oživeli«, se nepriznava od kod pojavili, kar se tudi pri nas še sedaj dogaja. (g)

Ob reki Columbiji v vzhodnem delu države Washington grade velikanski jez, ki bo, po zatrjevanju Amerikancev, največji na svetu. Visok bo 160 m.

LJUBEZEN, KI UBIJA

Molk je legel med naju kar na lepem. Pa kolikokrat sva že tako molčala drug poleg drugega. In kaj naj bi bil storil, ko je videl in slišal, kako je bruhnila iz mene žalost in sovražstvo kakršno more nositi v sebi samo zapuščen otrok? Naj je bil kriv ali nedolžen, moral je molčati in molčal je.

Obšla sta me strahotna nemoč in razočaranje. Tisto uro sem želel, da bi imel pri roki srednjeveška mučila, natezalnico, žareče železo, raztopljen svinec, s katerim bi izvlekel vsako skrivnost iz še tako trdo zaprtih ust.

Očim je pogledal na uro. Potem je vstal in rekel: »Če hočeš, te potegnem kos poti z vozom. Naročil sem kočijo za ob trih, imam sestaneke, da se zmenimo za neke volitve, ki bodo jutri.«

Namesto prestrašenega zločinca, kakor sem pričakoval v sanjah sam pri sebi, sem zdaj imel pred seboj človeka iz najboljših družbe, ki je mislil... na volitve.

Skoraj jecljaje sem odklonil njegovo ponudbo. Spremil me je prav do veže in se skozi smehljaj...

A zakaj se mi je čez pol ure, ko sva se srečala na obrežju, jaz peš, on v kočiji, zakaj se mi je tedaj njegov obraz zdel tako zmeden, tako žalosten, tako mračen?

On me ni videl. Sedel je čisto v kotu voza. Njegov obraz je bil na zelenem usnju se-

deža videti, kakor da je iz prsti. Oči so mu zrle nekam — kaj so gledale in kaj so zrle?

To, kar sem videl v vozu, je bil uničen in potrč človek, tako različen od tistega smehljajočega se človeka pred kratkim, da sem se nehote in s strahom, kakor da se bojim svojega uspeha, vprašal:

»Ali sem zadel pravega?«

Ta strah me je plašil ves tisti večer in še naslednje dni. A človeške predstave in zamisli v duhu so vendar tako neskončno daleč od resničnosti, naj bodo še tako jasne in natančne.

Res, pisma rajnega očeta so me globoko razburila, ker so mi klicala pred oči strašne slike. Sprememba in potrčnost, ki sem jo videl v očimovem obrazu na poti od najinega sestanka, mi je povzročala nov nemir.

Odkar sem prebral očetova pisma, sem kljub vsemu prav na dnu duše na tihem upal, da sem se v svojih sumnjah zmotil. Upal sem, da bo ena sama lahka preizkušnja razpršila vse slutnje, ki sem jih imel za nespametne. Morda zato, ker sem se bal težavne naloge, ki bi jo moral izvršiti, če bi bilo res tisto, kar sem slutil.

Od prve ure dalje sem videl neizogiben konec, ki mora priti, če je očim res kriv. Treba je torej bilo imeti voljo, močno voljo.

Močno voljo? Za kaj? Kaj bi moral storiti, če je bil res kriv?

Šele ko sem se vrnil domov, sem dobil dovolj moči, da sem si zastavil to vprašanje. Prej si ga nisem upal. Šele zdaj sem videl, v kako strašnem položaju sem prav za prav.

Kamorkoli sem pogledal, sem videl samo trpljenje.

Nisem mogel več prenašati, da bi mi življenje teklo še naprej tako, kakor je do zdaj. Kako bi mogel trpeti, da bi moja mati še dalje prihajala k očimu kakor ponavadi, ga božala po čelu s prijazno roko, kakor je to velikokrat delala in ga poljubljala na čelo.

Pri misli, da bi utegnila biti še naprej tako prijazna z očetovim morilcem, se mi je zazdelo, da mi bo zavrela kri. Zabolelo me je, ko da bi mi puščica prebodla srce. Naj bol imel bom toliko moči in poguma, da bom stopil k materi in ji dejal: »Ta človek je morilec,« ter ji to tudi dokazal. Čutil sem že vnaprej bolelost, ki jo bo ob tej strašni novici vpravela. Zdelo se mi je, da vidim, kako se ji med mojim pripovedovanjem odpirajo oči in kako ji iz zenic sije razdvojenost, v kateri drgeta njeno srce. Zblaznela bo pred menoj ali pa se bo mrtva zgrudila na tla.

Ne, tega ji ne bom sam pravil. Kadar bom imel v rokah odločilen dokaz bom šel na sodišče. Toda... to bo spet nova žalostna igra.

Predstavljal sem si, kakšna bo mati tisti trenutek, ko bodo prijeli njenega moža, ki bo sedel morda poleg nje. »Česa ga dolže?« bo vprašala. In morala bo poslušati strašni odgovor.

Jaz bom to povzročil po lastni volji, jaz, ki sem od detinstva skrival in dušil vse svoje trpljenje, samo da bi njo obvaroval vsakega tudi najmanjšega razburjenja in žalosti. Tedaj, ko je bilo moje srce polno vzdihov, polno

solza, polno bolesti, nisem tega storil. Vedel sem, da je srečna v tistem svojem življenju. Vedel sem tudi, da je prav zaradi tega slepa za moje trpljenje. Pa sem jo kljub temu ljubil in ji nisem hotel sreče niti za las greniti s svojim trpljenjem.

In zdaj?

Nisem ji mogel zadati tega udarca, njej šibkemu, ljubljenuemu bitju.

Prvič se mi je ob tej misli pokazalo dvojno lice nesreče, ki me bo zadel, če so moja sumničena resnična. Ta pogled je bil preveč žalosten.

Začel sem se boriti na vso moč proti domnevam, ki bi mogle spraviti mojo mater v tako nesrečo. Želel sem si, da bi vse to ne bilo res. Če je bil očim žalosten, kaj je neki moglo to dokazovati. Saj je imel vedno vzrokov zato, ne samo enega. Če sem pomislil samo na njegovo zdravje, ki je bilo od dne do dne šibkejše! V odločilen dokaz, da je res kriv, bi mi moglo služiti samo eno dejstvo: če bi bil on med tistim razgovorom planil ves razburjen kvišku in se začel tresti, če bi bil pobledel in bi ga bil popadel krč. To bi pričalo, da sem ga zadel v živo. A ni se zganila niti mišica v njegovem obrazu, niti malo se mu ni stemnil pogled.

Bilo bi res neumno domnevati, da bi bil gospod Termond dal ubiti mojega očeta. Toda jaz se te misli nisem mogel iznebiti. Vedno se mi je zdelo, da je to možno. V nekaterih trenutkih pa sem bil prepričan, da je celo res.